

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Učni načrt

ZGODOVINA IN TEORIJA GLEDALIŠČA IN FILMA

Umetniška gimnazija, smer gledališče in film

Obvezni strokovni predmet (420)
Maturitetni predmet (420)

Učni načrt

ZGODOVINA IN TEORIJA GLEDALIŠČA IN FILMA

Umetniška gimnazija, smer gledališče in film

Sklop A: Zgodovina in teorija gledališča (210 ur)

Sklop B: Zgodovina in teorija filma (210 ur)

Komisija:

Sklop A: Zgodovina in teorija gledališča

doc. dr. **Blaž Lukan**, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo, predsednik

Samanta Kobal, Gimnazija Nova Gorica, članica

Rok Andres, Univerza v Novi Gorici, član

Nejc Rožman Ivančič, Gimnazija Nova Gorica, član

Mojca Dimec Bogdanovski, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, članica

Sklop B: Zgodovina in teorija filma

dr. **Andrej Šprah**, Slovenska kinoteka, predsednik

Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo, članica

mag. **Jernej Jakelj**, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, član

Strokovni recenzenti:

izr. prof. dr. **Tomaž Toporišič**, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo
(za sklop zgodovina in teorija gledališča)

mag. **Barbara Krajnc Avdič**, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana (za sklop zgodovina in teorija gledališča)

izr. prof. mag. **Marko Naberšnik**, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo
(za sklop zgodovina in teorija filma)

Samo Krušič, Gimnazija Bežigrad Ljubljana (za sklop zgodovina in teorija filma)

Jezikovni pregled: Valentin Logar

Pri pripravi učnega načrta Zgodovina in teorija filma je Predmetna komisija v segmentu cilji in vsebine izhajala iz poglavja "Operativni cilji in vsebine" predloga učnega načrta Filmska vzgoja: izbirni predmet, gimnazija - splošna, klasična strokovna, ki ga je zasnovala strokovna medresorska komisija za pripravo Strategije razvoja nacionalnega programa filmske vzgoje v sestavi:

Nina Ostan, Gimnazija Poljane

Irena Ostrouška, Ministrstvo za kulturo

Petra Slatinšek, Slovenska kinoteka

dr. **Andrej Šprah**, Slovenska kinoteka

Sprejeto na 182. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje dne 16. 2. 2017.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:791.6(0.034.2)

37.091.214:792(0.034.2)

UČNI načrt. Zgodovina in teorija gledališča in filma [Elektronski vir] : umetniška gimnazija, smer gledališče in film : obvezni strokovni predmet (420 ur), maturitetni predmet (420 ur) / [Blaž Lukan ... et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2017

Način dostopa (URL): [http://www.mizs.gov.](http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednje_solski_izobrazevalni_programi/)

[si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednje_solski_izobrazevalni_programi/](http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednje_solski_izobrazevalni_programi/)

ISBN 978-961-03-0363-3 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

1. Lukan, Blaž

290195456

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA ZGODOVINA IN TEORIJA GLEDALIŠČA IN FILMA	1
A ZGODOVINA IN TEORIJA GLEDALIŠČA	2
1 OPREDELITEV SKLOPA ZTG	2
2 SPLOŠNI CILJI	3
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE.....	4
3.1 Teorija gledališča	4
3.2 Zgodovina gledališča	6
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	12
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	14
6 MATERIALNI POGOJI	17
B ZGODOVINA IN TEORIJA FILMA.....	18
1 OPREDELITEV SKLOPA ZTF.....	18
2 SPLOŠNI CILJI	19
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE.....	20
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	25
5 DIDKTIČNA PRIPRORČILA	26
6 MATERIALNI POGOJI	31
7 ZNANJA IZVAJALCEV	32

OPREDELITEV PREDMETA ZGODOVINA IN TEORIJA GLEDALIŠČA IN FILMA

Zgodovina in teorija gledališča in filma je temeljni predmet gledališke in filmske smeri umetniške gimnazije. Dijakinje in dijake seznanja s tradicionalno in sodobno, slovensko in tujo teoretično mislijo o fenomenih gledališča in filma ter z izbranimi dramskimi, gledališkimi in filmskimi umetninami, s časom in prostorom njihovega nastanka, z njihovimi avtorji, recepcijo in kritiškimi refleksijami.

V povezavi z drugimi predmeti in delavnicami dijaki poglobljajo spoznavanje zgodovinskega razvoja, pojavnih oblik in vrst gledaliških in filmskih umetnin. Pri tem razvijajo lasten kritični metajezik in zmožnosti kritične refleksije ob recepciji različnih vrst dramatike, gledaliških in scenskih konkretizacij ter filmskih del. V štirih letih pridobijo temeljno zgodovinsko in teoretično znanje, razvijejo kognitivne in emocionalne sposobnosti in spretnosti ter zadovoljujejo umetniške ambicije. Sproti preverjajo razčlenjevalne uprizoritvene in filmske spretnosti, dopolnjujejo in korigirajo zamisli ter zamišljeno gledališko ali filmsko podobo. Pridobljeno znanje, zmožnosti in spretnosti jim pomagajo pri osebni rasti in nadaljnjem študiju.

A ZGODOVINA IN TEORIJA GLEDALIŠČA

1 OPREDELITEV SKLOPA ZTG

Vsebinski sklop zgodovina in teorija gledališča seznanja dijake s pojmom in pojavom gledališča na (vsaj) treh ravneh. Najprej ga skuša opredeliti teoretsko, z naslonitvijo na dramo, ki je več kot dve tisočletji predstavljala najkompetentnejši vstop v njegovo problematiko. Branje dramskih besedil dijakom omogoča po eni strani prepoznavanje literarnih in estetskih kvalitet te književne vrste, po drugi strani pa jim dramaturška analiza besedil – kar je temeljni premik nove zasnove predmetnega sklopa – odpre pot v uprizoritvene kvalitete besedil in njihovo konkretno uprizarjanje. Dijaki tako že na začetku odkrijejo dvojno naravo drame, s pozornim in natančnim dramaturškim branjem pa lahko kritično presojuje uprizoritve dramskih besedil.

Nato dijaki skozi zgodovinski pregled razvoja gledališča kot estetskega in družbenega fenomena, vselej v hkratnem toku njegove navezave na dramatiko in v procesu oblikovanja lastnega in avtonomnega gledališkega izraza, spoznajo, da razvoj gledališča ne pomeni le razvoja nekega specifičnega estetskega jezika, temveč je gledališče pojav, ki v sebi združuje domala vse druge oblike umetniškega izražanja in je ob tem tudi križišče estetskih, kulturnih, družbenih in političnih silnic nekega zgodovinskega obdobja. Tretja raven vodi dijaka neposredno v pregled in refleksijo gledališkega uprizarjanja, s posebnim vpogledom v pospešeni in avtonomni razvoj gledaliških sredstev v 20. stoletju, ko razvoj gledališča pravzaprav zrcali razvoj moderne umetnosti kot take. Sklop posebno pozornost posveča razvoju slovenskega gledališča, ki ga je dijak sposoben neposredno primerjati z evropskim in svetovnim, približa pa se mu lahko – ponovno – ali skozi branje sodobne (slovenske) dramatike ali skozi razumevanje drugih gledaliških pojavov, ki so se od drame ali popolnoma ločili (postdramsko gledališče, performans) ali pa sodijo v širši sklop uprizoritvenih umetnosti, kot so npr. (sodobni) ples ali intermedijske umetnosti.

Sklop dijaka seznanja s ključnimi pojavi oz. premiki v zgodovinskem razvoju gledališča, usmerja ga v branje in analizo najprepoznavnejših dramskih del ter prepoznavanje gledališke prakse z zgoščenim pregledom najpomembnejših gledaliških »pionirjev« in »revolucionarjev« oz. njihovih poetik. Poleg najnujnejših stvarnih podatkov in pregledne primerjave med različnimi teorijami pa sklop dijaku osvetli tudi fenomen (gledališkega) uprizarjanja kot takega, s čimer mu ne ponudi samo orodij za kritično presojo dramskih besedil in gledaliških uprizoritev, temveč tudi izhodišča za angažiran in samostojen premislek o kulturnih in družbenih razsežnostih gledališke umetnosti kot take. Gledališki del predmeta torej dijaku ne omogoča le doživetja gledališča kot zgolj ene od sodobnih oblik umetniškega izražanja – pa tudi ne samo vpogled v neko minulo (gledališko) zgodovino –, temveč zagotavlja možnost celovitega pogleda na svet umetnosti, kulture in družbe kot sodobnega in aktualnega pojava, v katerem se lahko sam uresničuje tako miselno kot ustvarjalno.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijakinje in dijaki:

- poznajo, razumejo in ozavestijo pomen dramatike in gledališča ter drugih uprizoritvenih oz. scenskih umetniških praks;
- razvijajo sposobnosti kritičnega sprejemanja in ustvarjanja gledaliških stvaritev in drugih scenskih izdelkov;
- spoznavajo svetovno in slovensko zgodovino in teorijo dramske umetnosti, gledališča in drugih scenskih umetnosti ter s tem krepijo odnos do tovrstne umetnostne dediščine;
- vzpostavljajo povezavo med scensko ustvarjalnostjo in družbenozgodovinskim okoljem, v katerem nastaja;
- pridobivajo temeljna teoretična znanja s področja uprizoritvenih umetnosti in drugih medijev, ki jih združuje gledališka uprizoritev;
- raziskujejo sodobno scensko produkcijo in povečujejo zavedanje o njeni vlogi v kulturnem okolju in pri oblikovanju osebne identitete posameznika;
- skozi vpogled v scensko ustvarjalnost se osebno razvijajo, senzibilizirajo se za etična, družbena in medkulturna vprašanja, poglobljajo dovzetnost za drugačnost ter se učijo sprejemati družbeno odgovornost;
- doživljajo in razumejo različne oblike, žanre in načine scenske ustvarjalnosti;
- argumentirano vrednotijo stvaritve s področja dramatike, gledališča in drugih scenskih umetnosti ter razvijajo svoj pogled na dramsko, gledališko, glasbeno, likovno, plesno in videoumetnost.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Učni načrt navaja delitev znanj na *obvezna* in *izbirna znanja*.

Obvezna znanja so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo, in so namenjena vsem dijakom, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. *Izbirna znanja* opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakov ter glede na strokovne zahteve gimnazijskega programa.

V poglavju so:

- obvezna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- *izbirna znanja pa v poševnem tisku.*

3.1 Teorija gledališča

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opredelijo termine drama, dramatika, dramaturgija in dramaturg ter usvojijo dramaturško razumevanje dramskega besedila; - usvojijo in uporabljajo pojme: dramaturgija besedila, gledališke uprizoritve, prostora, svetlobe, dramskih likov, igre; dramaturški viri; 	<ul style="list-style-type: none"> - osnovne zakonitosti dramaturgije, dramaturškega dela in obdelave, teorija drame in dramatika, njene glavne značilnosti; - gledališka uprizoritev, njena estetska komponenta;
<ul style="list-style-type: none"> - definirajo, usvojijo in znajo uporabljati termin gledališče in ga povezati s sintagmo gledališka uprizoritev (konkretizacija, inscenacija) dramskega besedila; - spoznajo dve ločeni praksi, tj. dramatiko kot literarno in gledališče kot izvedbeno prakso; 	<ul style="list-style-type: none"> - gledališče kot sistem, gledališče kot institucija; - gledališka uprizoritev (inscenacija) in njene značilnosti; - (ne)popolno ubesediljenje ob združitvi drame in gledališča; - <i>se udeležijo vodenega ogleda bližnjega gledališča za;</i>
<ul style="list-style-type: none"> - prepoznavajo posebnosti zapisa (nizanje replik, preplet dialoga in didaskalij) in recepcijo dramskega besedila; - usvojijo in uporabljajo specifičen zapis dramskega besedila ter pojme: naslov, podnaslov, moto, seznam oseb, glavno besedilo (dialog, replike), stransko besedilo (didaskalije); - <i>spoznajo glavne uprizoritelje in njihovo razmerje do dramskega besedila med uprizoritvenim procesom;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - zapis dramskega besedila in osnovne značilnosti, razlike med prozo, poezijo in dramatiko; - vizualne lastnosti zapisanega dramskega dialoga in (ne)popolno ubesediljenje v razmerju do proze; - recepcija dramskega besedila (tiho/glasno branje, uprizoritev, kritika);

<ul style="list-style-type: none"> - usvojijo in na izbranih primerih dramskega besedila uporabijo vse korake razčlenjevalnega algoritma: ugotavljajo in razčlenjujejo temeljne dramaturške kategorije: dramski prostor, dramski čas, dramska situacija, dramski lik, dramsko dejanje/dogajanje, dramski dogodek, dramski dialog; znajo razlikovati dramsko od gledališkega oz. dramsko v gledališki uprizoritvi; - prepoznajo dramaturške funkcije dramskega prostora in ga razčlenjujejo; - spoznajo vrste in možnosti scenografije, likovne in arhitekturne dimenzije prostorske dramaturgije; pojasnijo pomen "okolja" (dogajalno, zvočno, svetlobno); - razlikujejo dramski in gledališki prostor, realni prostor, fiktivni dramski prostor, nevidni in vidni prostor, "prostor igre"; - opišejo oder in prostore okrog njega; razložijo relacije v prostoru igre, osvetljevanje in urejanje odra (scenografija); - raziskujejo konstitutivne prvine in dramaturške funkcije dramskega dejanja/dogajanja in razčlenjujejo: zgodbe dramskih likov, njihove cilje, govor, dejanja, načine ravnanja, okoliščine dogajanja, dramske situacije; <i>preizkusijo aktantski model</i>; - opredelijo vrste dramskega dogajanja: naraščajoče, padajoče, glavno, stransko, pokazano, pripovedovano, kolektivno, zasebno idr.; - usvojijo in uporabljajo termine: dramsko dejanje in dramsko dogajanje, dramska situacija, dramski lik, predzgodba, uvodno stanje (ekspozicija), razvoj konfliktnosti, zapletanje, preobratna situacija, razpletanje oz. vzpostavljanje novega stanja, sklepna situacija (tragična, komična, odprta itd.); - prepoznajo vrste in dramaturške funkcije uvodnih didaskalij in jih razčlenjujejo: naslov, podnaslov, moto, seznam oseb/likov; - ugotovijo vrste in dramaturške funkcije dialoga; ocenijo pomembnost korelacij med storjenim in rečenim/izrečenim; ugotovijo jezikovne funkcije dialoga in vrste podob; - usvojijo in uporabljajo termine: dramski govor (dialog), monolog, replika; - <i>usvojijo termina teihoskopija in heterotopija ter problematizirajo sintagmo prostorska simultanost</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> - dramaturško razčlenjevanje in dejavnosti, ki izhajajo iz procesa; - določitev dramskih lastnosti besedila, funkcije prostora; - razlika med dramskim in gledališkim prostorom; - lastnosti in funkcije odra, dejanja, dogajanja; - didaskalije in njihov pomen v besedilu in za uprizoritvev; - dialog kot dramska forma, določevanje razmerij, napetosti, konfliktov in njegova realizacija v uprizoritvi;
--	--

<p>- opredelijo in uporabijo termine: <i>dramska konstelacija, konfiguracija, kompozicija, uprizorljivost besedila</i>;</p>	
<p>- primerjalno opredelijo dramski (besedilni) in gledališki (tudi odrski) prostor – prostor igre; - opredelijo vrste gledališč: iluzionistično, stilizirano, poulično, antično, srednjeveško, elizabetinsko, realistično itd., abstraktno, gledališče v gledališču (igre v igri), lutkovno, improvizirano, epsko, plesno, operno idr.;</p>	<p>- zgodovina gledališča: razvoj, vrste in funkcije odrov, lastnosti antičnega, srednjeveškega, baročnega, klasicističnega odra; - pojav italijanske škatle in prostor v sodobnih uprizoritvenih umetnostih; - prostor igre in opredelitev vrste gledališč, ki izhajajo iz te predpostavke.</p>

3.2 Zgodovina gledališča

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijakinje in dijaki: - spoznajo prve oblike gledališča oz. gledališkega uprizarjanja; - usvojijo in uporabijo temeljne teatrološke pojme: teatrologija, zgodovina gledališča, prve oblike gledališča, uprizoritvi (solisti, zbor) in spektakel; - <i>raziskujejo zgodovino uprizarjanja in recepcije uprizoritve (stike med igralci in občinstvom)</i>; - <i>povezujejo začetke gledališča z začetki plesa (ditiramb in druge vrste plesa)</i>;</p>	<p>- začetki gledališča; - prve ritualne prakse, povezava z duhovnostjo (Alatamira), pospešen razvoj v antiki in glavne značilnosti performativnega; - videz gledališke uprizoritve v antični dobi;</p>

<p>opredelijo grško, rimsko, srednjeveško, renesančno gledališče ter njihove uprizoritvene prakse;</p> <ul style="list-style-type: none"> - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske kvalitete in posebnosti zgodovinskega obdobja na podlagi odlomkov izbranih dramskih besedil: Ajshilove Peržane, Sofoklejevo tragedijo Kralj Ojdip, Evripidovo Medejo, Plavtova Dvojčka; razložijo 6. poglavje Aristotelove Poetike, Burko o jezičnem dohtarju, Shakespearovega Hamleta, Molièrovega Tartuffa; - usvojijo in uporabijo termine ter jih znajo opisati: antična dramatika, tragedija, komedija, vloga zbor, srednjeveška dramatika in srednjeveško gledališče (misteriji, mirakli, moralitete, pasijoni), renesančna dramatika in renesančno gledališče ter plesne oblike in prva baletna predstava; - usvojijo in uporabijo pojme: commedia dell'arte, tip, maska, improvizacija; - <i>iz vsakega zgodovinskega obdobja lahko izberejo katero koli drugo besedilo (kot dodatno ali izbirno);</i> - <i>obenem vrednotijo gledališke, plesne, moralno-etične in estetske kvalitete baleta in opere na dvoru Ludvika XIV. ter njegov vpliv na razvoj profesionalnega plesa, ki postane umetnost (ustanovitev prve Akademije za ples);</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - antično gledališče: grško in rimsko ter dramatika, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja; - prve teoretske misli o drami – srednjeveško gledališče in dramatika, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja; - renesančno gledališče in dramatika Williama Shakespeara, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja; - commedia dell'arte; - klasicistično gledališče in Molièrova dramatika, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja; - baročno gledališče in dramatika, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja;
<ul style="list-style-type: none"> - spoznajo začetke slovenskega gledališča in Škofjeloški pasijon; - razsvetljsko gledališče povežejo z začetki slovenskega gledališča, opredelijo tedanjo uprizoritveno prakso; - opredelijo evropsko romantično gledališče (viharniško dramatiko) in tedanjo uprizoritveno prakso; - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske kvalitete in posebnosti zgodovinskega obdobja na podlagi odlomkov izbranih dramskih besedil Linhart: Županova Micka in Ta veseli dan ali Matiček se ženi, Goethe: Faust (1. del – okrajšano); - <i>iz vsakega zgodovinskega obdobja lahko izberejo katero koli drugo besedilo (kot dodatno ali izbirno);</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - začetki slovenskega gledališča in verske igre ter procesije, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja; - slovensko gledališče in dramatika v času razsvetljenstva ter Anton Tomaž Linhart in Zoisov krog, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja, prva uprizoritev Županove Micke v Stanovskem gledališču; - evropsko romantično gledališče in dramatika, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja;

<ul style="list-style-type: none"> - opredelijo evropsko dramatiko in gledališče v času realizma, naturalizma in moderne ter tedanjo uprizoritveno prakso; - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske kvalitete ter posebnosti zgodovinskega obdobja na podlagi odlomkov iz izbranih dramskih besedil: Gogoljevega Revizorja, Ibsenovih Strahov, Strindbergove Gospodične Julije, Čehovovega Češnjevega vrta, Wildove Salome; - usvojijo in uporabijo termine: realistična komedija, naturalistično-simbolistična drama, simbolistična poetična drama, 	<p>- evropsko gledališče in dramatika v času realizma, naturalizma in moderne, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja;</p>
<ul style="list-style-type: none"> - opredelijo slovensko dramatiko in gledališče v obdobju moderne ter tedanjo uprizoritveno prakso; - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo dramaturške, moralno-etične in estetske kvalitete ter posebnosti zgodovinskega obdobja na podlagi odlomkov izbranih dramskih besedil: Cankarjevih Hlapcev, Kralja na Betajnovi, <i>Pohujšanja v dolini šentflorjanski</i>, <i>Za narodov blagor</i>, <i>Lepe Vide</i>; 	<p>- slovenska dramatika in gledališče v obdobju moderne;</p> <ul style="list-style-type: none"> - dramatika Ivana Cankarja, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja;
<ul style="list-style-type: none"> - opredelijo evropska avantgardna gibanja in vpliv na spreminjanje gledališkega komunikacijskega polja; (negacija "aristotelskih" pravil), dadaizem (Cabaret Voltaire), futurizem, futuristično gledališče, futuristične sinteze, Bauhaus – Oscar Schlemmer, Les Ballets Russes; - <i>v povezavi z avantgardo lahko raziskujejo, razčlenjujejo tudi partizansko gledališče;</i> - opredelijo slovensko dramatiko in gledališče v obdobju med obema vojnoma ter tedanjo uprizoritveno prakso; - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske kvalitete ter posebnosti Grumovega Dogodka v mestu Gogi; - usvojijo in uporabijo termine: ekspresionistična drama in enodejanka, žanrski sinkretizem, groteskna drama; 	<ul style="list-style-type: none"> - evropska avantgarda in njen vpliv na gledališko umetnost; - slovenska dramatika med obema vojnoma, ekspresionizem, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja; - dramatika Slavka Gruma in inovacije v drami Dogodek v mestu Gogi;

<ul style="list-style-type: none"> - pridobijo temeljne informacije o najpomembnejših teoretikih drame in gledališča, sistemu Stanislavskega in Brechtovem epskem gledališču; - raziskujejo posebnosti reformistov, ki osvobajajo gledališče in ga konstituirajo kot avtonomno umetniško formo (E. G. Craig, A. Appia), in (moderni) ples (I. Duncan, R. Laban, M. Wigman, M. Vidmar, Pia in Pino Mlakar); - <i>poiščejo temeljne informacije o drugih teoretikih drame in gledališča: npr. o Artaudu, Mejerholdu, Tairovu, Grotowskem, Barbi, Brooku, Pfistru, Ubersfeldovi, Szondiju, Melchingerju, Klotzu;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - teorije evropskega gledališča 20. stoletja, temeljna teoretska besedila, njihovi avtorji in vpliv na podobo uprizoritvene umetnosti v 20. stoletju; - pionirke ter pionirji sodobnega plesa – (nemški) izrazni ples;
<ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo s svetovno dramatiko in gledališčem v 20. stoletju ter modernimi uprizoritvenimi praksami, npr. s postdramskim gledališčem, performativnim gledališčem, plesnim gledališčem ipd.; - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske kvalitete ter posebnosti zgodovinskega obdobja na podlagi odlomkov izbranih dramskih besedil: Mater Korajžo in njene otroke B. Brechta, Šest oseb išče avtorja L. Pirandella, Čakajoč Godota S. Becketta, Plešasto pevko E. Ionesca, Zaprta vrata J.-P. Sartra; - usvojijo in uporabijo termine: moderna drama, moderna družbenokritična drama, poetična drama, fantastično-groteskna igra, eksistencialistična drama, absurдна tezna drama, tragična komedija, drama absurda, kabaret, eksperimentalno gledališče; - <i>lahko berejo oz. si ogledajo, raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo še Jarryjevega Kralja Ubuja, Williamsov Tramvaj poželenje, Lorcov Dom Bernarde Alba, Millerjevo Smrt trgovskega potnika, Albeejevo Kdo se boji Wirginije Woolf?;</i> - <i>spoznajo avtorje modernega plesa: Martha Graham, Merce Cunningham, Alvin Nikolais, Pina Bausch;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - gledališče in dramatika v 20. stoletju, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja; - terminološka umestitev novih dramskih zvrsti; - glavni predstavniki evropske dramatike; - terminološka umestitev novih uprizoritvenih principov;

<ul style="list-style-type: none"> - opredelijo slovensko povojno dramatiko in gledališče ter tedanjo uprizoritveno prakso; - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske kvalitete ter posebnosti zgodovinskega obdobja na podlagi odlomkov izbranih dramskih besedil: Smoletovo Antigonu, Jančarjev Veliki briljantni valček, Strniševe Ljudožerce; - <i>lahko berejo oz. si ogledajo, raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo še: Smoletova Zlata čeveljčka, Zajčeva Otroka reke, Torkarjevo Pisano žogo, Strniševega Samoroga/Žabe, Božičevega Vojaka Jošta ni, Šeligovo Ano, Hiengovega Osvajalca, Svetinovo Šeherezado/Ojdipa v Korintu, Partljičevo komedijo Moj ata socialistični kulak/Ščuke pa ni, Jovanovičevo Osvoboditev Skopja/Zid, jezero/Norce, Jesihove Grenke sadeže pravice;</i> - <i>seznanijo se z najpomembnejšimi avtorji in skupinami sodobnega slovenskega plesa: PTL, Koreodrama, K. Hribar, J. Knez;</i> - <i>raziskujejo plesni postmodernizem: Judson Dance Theatre, S. Paxton, T. Brown itd.;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - slovenska dramatika in gledališče v času po drugi svetovni vojni, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja; - novi avtorski pristopi v dramatiki, poetična drama, dramatika (dramatiki) in kulturniška opozicija (aktualizacija in kritika režima); - estetski in izjavljalski razvoj uprizoritvene umetnosti (tudi eksperimentalna dejavnost) v povezavi s sodobno dramatiko;
<ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo s slovensko dramatiko in gledališčem po osamosvojitvi, s sodobnimi uprizoritvenimi praksami; - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo dramaturške, gledališke, moralno-etične in estetske kvalitete ter posebnosti izbranih dramskih besedil: avtorjev M. Zupančiča, D. Potočnjak, V. Möderndorferja, E. Flisarja, Ž. Mirčevske, S. Semenič; - <i>seznanijo se z aktualnimi avtorji slovenskega in evropskega plesa: En-Knap, Flota in M. Farič, B. Potočan in Fourklor, T. Zgonc; fizično gledališče belgijskega vala (Vandekeybus, Rosas), DV8, video dance;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - slovenska dramatika in gledališče po osamosvojitvi, temeljne novosti, značilnosti dramatike in gledališkega uprizarjanja; - glavni predstavniki sodobne slovenske dramatike in njihove posebnosti, značilnosti njihovih besedil, uprizoritve in Grumova nagrada; - <i>slovenski sodobni ples v evropskem kontekstu;</i>

<ul style="list-style-type: none"> - se seznanjajo s sodobnim slovenskim gledališčem in uprizoritvenimi praksami, performansom; - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo dramaturške, gledališke, plesno-gledališke, moralno-etične in estetske kvalitete poetik D. Živadinova, T. Pandurja, M. Bergerja, M. Pograjca, V. Tauferja, J. Lorencija, S. Horvata, T. Janežiča, M. Koležnik, B. Jablanovca, I. Buljana idr.; - raziskujejo, razčlenjujejo, interpretirajo in vrednotijo konceptualni ples in nove oblike uprizoritvenih umetnosti in performansa v povezavi s plesom. 	<ul style="list-style-type: none"> - sodobna uprizoritvena umetnost: režijske poetike in metode v slovenskih institucionalnih in neinstitucionalnih gledališčih, posebnosti posameznih režijskih pristopov, estetskih komponent in njihov vpliv na sodobno slovensko uprizoritveno umetnost; - performativne prakse in off scena.
---	--

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi izhajajo iz zapisanih ciljev in vsebin. Cilji in vsebine so zapisani splošno, dijaki pa jih bodo dosegali v različnem obsegu in na različnih taksonomskih stopnjah. Minimalni standardi znanja so zapisani s **poudarjenim tiskom**.

Dijak/dijakinja:

- **pokaže temeljno dramaturško in teatrološko znanje;**
- **pozna in uporablja temeljne dramaturške in gledališke pojme in temeljne dramaturške prvine;**
- **pozna izbrane mejnike svetovne in slovenske gledališke umetnosti;**
- **pozna zgodovino gledališča in dramatike in posamične temeljne dogodke in dela pri razvoju gledališke prakse in dramatike umesti v zgodovinski čas;**
- **določi, prepozna, predstavi, analizira in interpretira značilnosti dramske pisave posameznih slogovnih obdobj;**
- **prepozna, razčleni in interpretira različne dramske vrste/žanre in temeljna dramska besedila od antike do današnjih dni;**
- **izkaže razčlenjevalne, ocenjevalne in uprizoritvene sposobnosti in spretnosti;**
- **analizira odlomke dramskih besedil in napiše dramaturško razčlemba;**
- **bere dramsko besedilo kot uprizoritveno predlogo;**
- **pozna glavne poudarke v razvoju (sodobnega) plesa in zna opredeliti pojme, ki ga določajo;**
- **obišče gledališko, plesno predstavo in jo reflektira;**
- **samostojno bere in razčlenjujejo dramska besedila in analizira gledališke in plesne uprizoritve;**
- **nadgrajuje in razširja temeljno dramaturško in teatrološko znanje;**
- **temeljne dogodke in dela pri razvoju gledališke prakse in dramatike kontekstualizira in jih umesti v zgodovinski čas;**
- **slovensko dramatiko primerjalno postavi v evropski kontekst in prepozna in razloži osnovne podobnosti in razlike;**
- **kritično bere in ovrednoti dramske, dramaturške in gledališke kvalitete besedila in gledališke uprizoritve;**

- prepozna, razišče, razčleni, interpretira in ovrednotiti različne dramske vrste/žanre, temeljna dramska besedila, posebnosti njihovega oblikovanja in gledališkega uprizarjanja;
- zna opisati glavne inovatorje 20. stoletja v igri, režiji, dramaturgiji in estetiki ter opiše njihove glavne dosežke;
- pozna pomen umetniških avantgard in eksperimentalnih praks za sodobno gledališče;
- razčleni izbrano dramsko besedilo ali gledališko uprizoritev, ga vrednoti ter pri tem uporablja znanja, pridobljena pri drugih strokovnih predmetih in delavnicah;
- analizira dramsko besedilo in napiše esej, ga kontekstualizira in interpretira;
- opiše in razloži Freytagovo piramido, aktantski model, dramski zaplet in te pojme uporabi na različnih primerih iz slovenske in svetovne dramatike;
- smiselno predstaviti razvoj (sodobnega) plesa v slovenskem in evropskem kontekstu, pozna njegove glavne predstavnike in inovatorje;
- aktivno sodeluje v problemsko-kritični diskusiji in vrednoti ustvarjen/viden gledališki dogodek;

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Dijakinje in dijaki dosegajo učne cilje z metodičnimi postopki dejavnega, sodelovalnega, ustvarjalnega in raziskujočega učenja, dramaturškega branja in razčlenjevanja, problemskega dialoga (diskusije), opazovanja, poslušanja, raziskovanja, opisovanja, povzemanja, primerjanja in razvrščanja dramskih del in scenskih uprizoritev, prepoznavanja njihove kakovosti in njihovega vrednotenja oz. presojanja. Pristop k dramskemu besedilu in gledališki umetnosti temelji na kombinaciji induktivno-deduktivnega pouka.

Vsebine so obvezne in izbirne: priporočljivo je, da se dijakinja in dijak odločijo tudi za spoznavanje izbirnih vsebin, bodisi po učiteljevem priporočilu bodisi po lastni presoji. Ob tem osebno zlasti emocionalno zorijo, krepijo pa interes in pozornost za vse pojavne oblike in funkcije domišljjskega (razvijanje imaginacije) in estetskega (razvoj okusa in estetskih kriterijev).

Razmerje med teorijo drame in gledališča ter raziskovanjem razvoja dramatike in gledališča je 40 : 60 %. Pouk se lahko obogati z video- oz. filmskimi ilustracijami, ogledi gledaliških uprizoritev, ekskurzijami ipd. Na razčlenjevanje izbranega odlomka se dijakinja in dijak pripravijo s prvim branjem celotnega besedila/dramskega odlomka ali s predhodnim ogledom gledališke uprizoritve. Postopki razčlenjevanja dramskega besedila so specifični in natančno popisani v ustrezni didaktično-metodni literaturi (npr. v priročniku Od drame h gledališču). V 4. letniku dijakinja in dijak svoja teoretična znanja ne aplicirajo le na dramska besedila maturitetnega sklopa.

Dijakinje in dijaki razvijejo tudi metakognitivne sposobnosti, so torej sposobni samostojno načrtovati svoje učenje in samoocenjevanje.

Preverjanje in ocenjevanje naj potekata pisno in ustno, preverjajo in ocenjujejo se tudi projektne in seminarske naloge, strukturirana poročila obiskov gledaliških predstav, okroglih miz, pogovorov ter druge oblike sodelovanja in nastopanja dijaka pri učni uri (okrogle mize, debatni nastopi, plakati, izvirne naloge itd.). Preverjanje znanja poteka sprotno in ni nujno identično tisti obliki, ki jo uporabimo pri ocenjevanju, vendar se mora nanašati na iste cilje.. Če se predmet izvaja 2 uri tedensko, morajo biti dijaki ocenjeni vsaj dvakrat v vsakem ocenjevalnem obdobju. Tako pri preverjanju kot pri ocenjevanju naj se upoštevajo znanje, razumevanje, uporaba znanja, analiza, sinteza in vrednotenje. Pisno preverjanje in ocenjevanje opravljamo z različnimi vrstami in oblikami nalog (od nalog objektivnega tipa do esejskih nalog), ki morajo pokrivati različne ravni zahtevnosti znanja.

Ocena pri predmetu zgodovina in teorija gledališča in filma je sinteza ocen obeh sklopov predmeta in je usklajena med učitelji posameznih sklopov.

Medpredmetne povezave sklopa zgodovina in teorija gledališča z drugimi predmetnimi področji so mogoče zlasti v navezavi s humanističnimi in družboslovnimi predmeti, predvsem pa s strokovnim predmetom gledališko ustvarjanje.

Slovenščina: Pregled literarnih obdobj, njihovih duhovnozgodovinskih značilnosti, smeri, stilov, gibanj, literarnih vrst in zvrsti ter žanrov se navezuje in dopolnjuje v povezavi z

dramskimi in gledališkimi obdobji, dramaturškim izrazjem, ki se deloma uporablja tudi pri pouku slovenščine. Dramaturgija dramska besedila razume kot literarna dela, zato se lahko v tandemu z učiteljem slovenščine obravnavajo v obliki timskega poučevanja, projektnega dela ali celo izmenično enkrat pri pouku slovenščine in drugič pri pouku zgodovine in teorije gledališča. Izbor dramskih besedil se v pretežni meri ujema tudi z izborom literarnih besedil v učnem načrtu za pouk slovenščine. Pri morebitnem medpredmetnem poučevanju obeh učiteljev je vredno opozoriti na uprizorljivost vseh vrst/zvrsti v času sodobne postdramske paradigme, ki kot predlogo za uprizarjanje ne razume samo dramskih besedil, temveč tudi epska, lirski in celo neliterarna besedila ali celo uprizarjanje brez besedilne predloge. Obisk gledališča, ogledi gledaliških predstav ter kulturna vzgoja dijakov so inherentne sestavine obeh predmetov, zato je pri njih smiselno medpredmetno sodelovati v timu učiteljev obeh področij.

Zgodovina: Medpredmetne povezave z zgodovino so smiselne pri uvodni motivaciji ob začetku obravnave dramskih/gledaliških obdobji s krajšim pregledom zgodovinskega dogajanja za osmišljanje in upomenjanje tistih elementov dramskih besedil ali gledališkega dogajanja, ki izhajajo iz historične specifične dobe. V navezavi učiteljev obeh predmetnih področij ali v okviru mentoriranih dijaških seminarskih/projektnih nalog je mogoče medpredmetno spoznavanje zgodovinskih okoliščin, ki tako postanejo manj faktografske in bolj dinamično podane.

Psihologija: Zasnova dramskih/gledaliških likov in njihove psihološke značilnosti predstavljajo primerno izhodišče za preučevanje in razumevanje duševnih procesov, vedenja posameznikov in njihovega odnosa do sebe in soljudi. Dramska/gledališka besedila ponujajo tematske navezave s poukom psihologije na ravni odnosov, motivacije, konfliktov, čustvovanja, karakterizacije, vživljanja in drugih psiholoških kategorij.

Sociologija: Medpredmetne povezave s sociologijo so mogoče v smislu skupne obravnave družbenih vprašanj, ki jih ponujajo npr. dramska/gledališka dela s socialno temo ali družbenokritično idejo. Razumevanje socioloških pojmov (npr. družbene razmere, družbena (ne)enakost, razmerja moči, vzvodi oblasti, družbeni sistemi, (ne)formalni družbeni nadzor, družbene vrednote in norme, družbena morala idr.) je za celovito obravnavo dramskih/gledaliških obdobji, besedil in praks zelo pomembno in jih je mogoče na primerih dramskih/gledaliških del opazovati ali tudi aplicirati. Prav bi prišla tudi znanja s področja sociologije kulture.

Filozofija: Pri razumevanju umetnosti je poznavanje osnov filozofije potrebno in zagotovo mnogo filozofskih vsebin dijaki spoznajo pri zgodovini in teoriji gledališča. Izhodišče za razumevanje klasične tragedije je poznavanje Aristotelove Poetike, sledijo skupne vsebine s področij estetik, etike, ontologije, aksiologije idr., ki jih je treba dijakom približati skozi obravnavo dramskih/gledaliških vsebin.

Gledališko ustvarjanje: Vsebine in cilji obeh predmetov se najbolje dopolnjujejo, ker je gledališko ustvarjanje zamišljeno kot teoretično zasnovan izbirni strokovni predmet, ki si ga izberejo tisti dijaki, ki želijo gledališke vsebine spoznati razširjeno in še bolj poglobljeno. Prenos dramaturških in teatroloških znanj je pri teh dveh predmetih mogoč pri timskem poučevanju dveh učiteljev, s projektno zasnovanim poučevanjem ali celo z dopolnjujočim se poukom v primeru, če oba predmeta poučuje isti učitelj.

Medpredmetne povezave so vsekakor priporočene pri projektne delu v kombinaciji z gledališkimi delavnicami kot tudi drugimi oblikami dela.

6 MATERIALNI POGOJI

Pouk sklopa zgodovina in teorija gledališča se izvaja v ustrezno opremljeni učilnici, v kateri je mogoča računalniška projekcija (filmske projekcije, ilustriranje povedanega s fotografskimi primeri ipd.), predvajanje glasbe (predvajalnik in ozvočenje) za glasbene ilustracije, hkrati pa imajo dijaki in učitelj možnost dostopa do interneta tudi med poukom.

B ZGODOVINA IN TEORIJA FILMA

1 OPREDELITEV SKLOPA ZTF

Vsebinski sklop zgodovina in teorija filma sistematično seznanja dijake s ključnimi vidiki filmske ustvarjalnosti, ki predstavlja sestavni del kulturne in družbene zavesti ter splošne razgledanosti. Film obravnava kot dejavnik, ki z razvejenim spektrom svojih določil in pojavnih oblik postaja nepogrešljivo sredstvo avdiovizualnega dojemanja in doživljanja sveta.

Pri dijakih, ki so že izurjeni porabniki filmske ustvarjalnosti, vzbuja in krepi zavest, da je filmsko ustvarjanje sestavni del sodobnih umetniških prizadevanj, pomemben segment avdiovizualne kulture, prodoren množični medij in propulzivna tehnološka panoga. S poudarkom na estetskih in družbenih vidikih filmske ustvarjalnosti postavlja izhodišča za pozitivno vrednotenje in razumevanje filma v vsej njegovi mnogoplastnosti.

Predmet s preglednim in razumljivim seznanjanjem dijakov s splošnimi določili, temeljnimi izraznimi sredstvi, osnovnimi tehnologijami, zgodovinskimi poudarki ter razvojnimi fazami svetovne in domače kinematografije prispeva k celovitosti razumevanja vloge filmske ustvarjalnosti v ustroju sodobne civilizacije. S podajanjem ključnih dosežkov, idejnih in kreativnih vidikov filmskega medija pri dijakih razvija zavedanje o njegovem izjemnem vplivu na posameznika in družbo. Skozi interpretiranje filma kot »sedme umetnosti«, ki vsebuje določila vrste drugih umetnostnih izražanj, opozarja na njegov pomen v najširšem umetnostnem kontekstu.

Z izpostavljanjem teh povezav pa dijake usposablja tako za samostojno analizo filmskih del kakor tudi za opredeljevanje povezav z vzporednimi umetnostnimi pojavi (v literaturi, glasbi, gledališču, likovni umetnosti itd.) ter z različnimi področji znanosti. Prizadeva si spodbujati dejavno doživljanje filmskih del, avdiovizualno izraženih idej, občutij in spoznanj, s čimer prispeva k dijakovemu osebnemu zorenju in celoviti humanistični vzgoji.

Predmet se še posebej posveča dejavnemu sprejemanju, doživljanju, premišljevanju, analiziranju in interpretiranju različnih vidikov filmske ustvarjalnosti, tako da pri dijaku razvija kritičen odnos do filmskih stvaritev in gradi čut za estetiko. Hkrati pa z motiviranjem za izpovedovanje osebnih kriterijev in pogledov na filmska dela in dosežke kinematografije omogoča izražanje individualnosti ter dijake spodbuja h kulturi dialoga in strpni kritičnosti.

V izraziti raznovrstnosti kot enem temeljnih določil filma se odraža interdisciplinarnost predmeta, ki združuje pomembne segmente znanj vrste drugih ved. V takšni naravnosti se dopolnjuje razumevanje bistvenih avdiovizualnih elementov, združenih v filmski ustvarjalnosti, preučevanje le-te pa se širi in kompleksno prepleta z drugimi predmetnimi področji, ki jim dodaja nove razsežnosti.

2 SPLOŠNI CILJI

Pri predmetu zgodovina in teorija filma dijakinja in dijaki:

- poznajo, razumejo in ozavešajo kulturni in družbeni pomen filma ter avdiovizualne ustvarjalnosti;
- spoznavajo splošna določila, temeljna izrazna sredstva ter osnovne tehnologije filmskega ustvarjanja;
- razvijajo kritičen pogled na film, se usposablja za oblikovanje kriterijev vrednotenja filmskih del ter razvijajo ustrezen odnos do kakovostnih filmskih dosežkov domače in tuje produkcije;
- vzpostavljajo povezavo med filmsko ustvarjalnostjo in družbenozgodovinskim okoljem, v katerem nastaja, ter ozavešajo njuno medsebojno pogojenost;
- raziskujejo sodobno filmsko dogajanje in krepijo zavedanje o njegovi vlogi v kulturnem okolju in pri oblikovanju osebne identitete posameznika;
- skozi filmsko ustvarjalnost se osebno razvijajo, senzibilizirajo se za etična, družbena in medkulturna vprašanja, poglobljajo dovezetnost za drugačnost ter se učijo sprejemati družbeno odgovornost;
- na osnovi spoznavanja svojevrstne vloge kakovostnega filma v medijski kulturi razvijajo občutljivost za poglobljeno zaznavanje drugih vrst umetnosti in pojavov v svetu;
- razvijajo sposobnost izbire različnih virov, platform in možnosti prikazovanja filmskih vsebin ter spoznavajo področja avdiovizualne komunikacije v širšem medijskem okolju;
- se usposablja za analizo filmskega dela in ob tem razvijajo sposobnost besednega izražanja;
- argumentirano vrednotijo stvaritve s področja filma in avdiovizualne ustvarjalnosti ter razvijajo izviren pogled na filmsko umetnost.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Učni načrt navaja delitev znanj na *obvezna* in *izbirna znanja*.

Obvezna znanja so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo, in so namenjena vsem dijakom, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. *Izbirna znanja* opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakov ter glede na strokovne zahteve gimnazijskega programa. V poglavju Učni cilji in vsebine so:

- obvezna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- *izbirna znanja pa v poševnem tisku.*

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo vrste in oblike filma in prepoznajo njihove osnovne značilnosti ter stilistična in estetska določila; - razvijejo zavest o zakonitostih filmskega ustvarjanja in njegovih temeljnih lastnostih; - seznanijo se z določili videoumetnosti in drugih avdiovizualnih oblik; - <i>razumejo film kot družbenoekonomsko kategorijo;</i> - <i>razumejo produkcijsko pogojenost filma in razlikujejo med tipi produkcije;</i> - <i>prepoznajo razlike med različnimi načini ogleda filma in jih vrednotijo;</i> - <i>spoznajo video-, multimedijske, interaktivne in/ali intermedijske sodobne vizualne tehnologije v gledališču.</i> 	<p>Splošna določila filma</p> <ul style="list-style-type: none"> - vrste filma: igrani, dokumentarni, animirani in eksperimentalni film; - oblike filma: kratkometražni, srednjemetražni, dolgometražni film; - osnovne značilnosti posamezne vrste in njene stilistične ter estetske prvine; - temeljne lastnosti in zakonitosti filmskega ustvarjanja (vztrajnost vida, iluzija gibanja, zvok, glasba itd.); - videoumetnost in avdiovizualni mediji; - <i>film kot družbenoekonomska kategorija in njegova produkcijska pogojenost;</i> - <i>tipi produkcije (studijska, neodvisna ipd.)</i> - <i>načini ogleda filma (kino, TV/video, svetovni splet);</i> - <i>video-, multimedijske, interaktivne in / ali intermedijske sodobne vizualne tehnologije v gledališču.</i>
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo z osnovami tehnologije: spoznajo tehnična sredstva in njihov razvoj ter jih povežejo z zgodovinskim razvojem filma; - spoznajo in razumejo procese nastajanja filma: predprodukcijo, produkcijo, postprodukcijo; - <i>se seznanijo z dejavniki reprodukcije</i> - <i>spoznajo ključne filmske poklice.</i> 	<p>Osnove filmskega ustvarjanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehnična sredstva (formati in nosilci, kamere, projektorji; nemi in zvočni film, črno-bela ter barvna slika, analogna in digitalna tehnologija); - produkcija/realizacija (razvoj scenarija in razvoj projekta, priprava na snemanje, snemanje, postprodukcija); - <i>reprodukcija (distribucija, prikazovanje, promocija);</i> - <i>ključni filmski poklici.</i>
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo, ponazorijo in na primerih razložijo osnovne elemente filmskega izraza tako glede na prostorske kot časovne razsežnosti kot tudi glede na medsebojno povezanost posameznih elementov; 	<p>Filmska izrazna sredstva</p> <p>Osnovni elementi filmskega izraza glede na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prostorske razsežnosti (fotogram, kader, plan); - časovne dimenzije (posnetek, prizor, sekvenca, epizoda); - medsebojno povezanost posameznih elementov (ločila, spoji, kader – sekvenca, globina polja,

<ul style="list-style-type: none"> - odkrivajo in prepoznavajo značilnosti različnih montažnih pristopov; - razložijo vlogo posamičnih izraznih elementov filma; - <i>presojajo pomen določenih izraznih elementov filma;</i> - <i>razumejo in na primerih utemeljijo pomen in učinek filmskega zvoka;</i> - razlikujejo in na primerih razložijo formalistični in realistični pristop k filmskemu ustvarjanju; - <i>pojasnijo in s primeri razložijo značilnosti eksperimentalnega filma.</i> 	<p>gibanje kamere, gibanje protagonistov, snemalni koti, gledišče, osvetlitev, objektivni, optični pripomočki);</p> <ul style="list-style-type: none"> - značilnosti različnih montažnih pristopov (nevidna montaža, eksplicitna montaža, montaža v kameri itd.) in zvrsti (asociativna montaža, montaža atrakcij, eliptična montaža itd.); - drugi filmski izrazni elementi (igra, scenografija, kostumografija, maska, osvetljava, posebni učinki); - <i>barvna in črno-bela filmska podoba;</i> - <i>filmski zvok kot dejavnik filmskega izraza;</i> - razlike v ustvarjalnih izhodiščih med realističnim in formalističnim pristopom; - <i>eksperimentalni film (značilnosti ustvarjanja, ki ruši ustaljene filmske norme).</i>
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo osnovne prvine filmske pripovedi, analizirajo njeno zgradbo in dramaturško zasnovu; - razumejo vlogo pripovedi v dokumentarnem filmu; - <i>pojasnjujejo in s primeri razložijo razmerja med elementi pripovedi in zunajpripovednimi dejavniki;</i> - <i>razlikujejo osnovne načine priredbe/adaptacije knjižnih predlog.</i> 	<p>Filmska pripoved</p> <ul style="list-style-type: none"> - prvine pripovedi (zgodba, način pripovedovanja; potek pripovedi); - načini zgradbe pripovedi, dramaturške zasnove zgodbe (ekspozicija; razvoj; razrešitev), vzpostavljanja napetosti (suspenz) oziroma pričakovanja; - pripoved v dokumentarnem filmu; - <i>razmerje med elementi pripovedi in zunajpripovedni dejavniki (notranjost in zunanost polja);</i> - <i>filmska priredba literarnih del.</i>
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo pionirsko obdobje filma in razumejo razvoj filmske industrije; - seznanijo se z značilnostmi nemega filma v ZDA in razvijejo zavest o prvih evropskih filmskih gibanjih; - <i>poznajo in presojajo vlogo in pomen začetkov filma na Slovenskem;</i> - <i>se seznanijo z začetki zvočnega filma.</i> 	<p>Filmska obdobja: nemi film</p> <ul style="list-style-type: none"> - pionirsko obdobje (izumi, akterji, prizorišča, načini sprejema); - razvoj filmske industrije; - nemi film: Hollywood in prva gibanja v Evropi (sovjetski montažni film, nemški ekspresionizem, francoski impresionizem); - <i>slovensko pionirsko obdobje (začetniki, prve filmske zvezde, prvi kinematografi, prvi filmi);</i> - <i>začetki zvočnega filma.</i>
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznavajo bistvene značilnosti studijskega sistema in razumejo njegove različne globalne pojavne oblike; - analizirajo in ob primerih predstavijo osnovne značilnosti filmskih žanrov; - se seznanijo z razvojem animiranega filma v studijskem sistemu; 	<p>Studijski, zvezdniški in žanrski sistem</p> <ul style="list-style-type: none"> - studijski sistem (Hollywood in drugi ključni sistemi Bollywood, Nollywood itd.) in razvoj zvezdniškega sistema (od začetkov do danes); - značilnosti osnovnih filmskih žanrov (akcijski film, biografski film, burleska, drama, erotični film, muzikal, grozljivka, komedija, kriminalni film, melodrama, otroško-mladinski film, pustolovski film,

<ul style="list-style-type: none"> - razumejo in razložijo vpliv filmske in medijske industrije na razvoj žanrov; - odkrivajo povezave med žanrskim in avtorskih filmom; - <i>preiščejo in na primerih analizirajo posamični žanr in njegove podžanre ter spremljajo spremembe določil žanrskega filma.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> vestern, vojni film, zgodovinski film, znanstvenofantastični film); - animirani film v studijskem sistemu - vpliv filmske in medijske industrije na razvoj žanrov; - <i>vpliv žanrskega filma na avtorski film;</i> - <i>filmski žanri in podžanri;</i> - <i>receptija in razvojne spremembe določil žanrskega filma.</i>
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo s ključnimi povojnimi filmskimi gibanji in ob primerih prepoznavajo njihove temeljne usmeritve; - razumejo in na primeru izbranega filmskega avtorja razložijo specifikavo avtorskega filma; - poznajo najvidnejše slovenske filmske avtorje in presojujejo njihov pomen v širšem prostoru; - opredelijo značilnosti avtorskega animiranega filma in jih na primeru analizirajo; - razlikujejo med dokumentarnimi programi, oddajami, kolektivnimi deli in avtorskim dokumentarcem; - <i>razširijo in poglobijo poznavanje temeljnih filmskih gibanj in se seznanijo z vzporednimi evropskimi filmskimi gibanji in jih ovrednotijo v družbenem kontekstu;</i> - <i>raziščejo in ob primerih razložijo vpliv avtorskega filma na žanrski film;</i> - razširijo in poglobijo poznavanje filmskih gibanj z izbranimi primeri svetovne kinematografije, jih preiščejo in presojujejo njihovo vlogo v globalnem kontekstu ter njihov pomen za razvoj svetovne kinematografije. 	<p>Filmska gibanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - ključna gibanja, šole oz. težnje povojnih novovalovskih pobud (italijanski neorealizem, francoski novi val, novi Hollywood); - značilnosti evropskega in svetovnega avtorskega filma (ključni avtorji); - slovenski filmski avtorji (najvidnejši ustvarjalci); - avtorski animirani film; - avtorski dokumentarni film; - <i>vzporedna filmska gibanja (britanski socialni realizem, mladi nemški film, novi val na Poljskem in Češkoslovaškem, madžarski povojni avtorski film, jugoslovanski »črni val«, Dogma 95);</i> - druga pomembna gibanja v svetovnih kinematografijah (v iranski, kitajski, latinskoameriški itn.); - <i>vpliv avtorskega na žanrski film (npr. ameriški neodvisni film in studijska produkcija);</i> - vloga posameznega gibanja za razvoj svetovne kinematografije.
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznajo, analizirajo in presojujejo razsežnosti in pomen filmske obravnave družbenih in zgodovinskih problemov; - ločijo in na primerih analizirajo različne načine obravnave odnosa med filmom in realnostjo in jih preizprašujejo; - seznanijo se z družbenimi vidiki dokumentarne ustvarjalnosti; - poznajo in razumejo koncept avtorskih pravic ob filmskem delu; 	<p>Film in družba</p> <ul style="list-style-type: none"> - film kot sredstvo obravnave družbenih in zgodovinskih problemov; - različice obravnave družbeno perečih problematik v filmu; - način obravnave odnosa med filmom in realnostjo (verizem, stilizacija, manipulacija, propaganda); - družbeni vidiki dokumentarnega filma; - vprašanje avtorskih pravic (materialne, moralne avtorske pravice, film kot primer kolektivnega dela); - vpliv filma na demokratizacijo družbe; - podobe družbenih in spolnih vlog v filmu;

<ul style="list-style-type: none"> - raziščejo in s primerom predstavijo povezanost vpliva filma na demokratizacijo družbe; - raziščejo in ob izbranih primerih predstavijo podobe družbenih in spolnih vlog v filmu; - spoznajo problematiko podpreznetiranosti žensk v filmski produkciji in raziščejo razsežnost stereotipnih prikazov ženskih likov v igranih filmih; - spoznajo problematiko podprezentiranih diskriminiranih družbenih skupin v filmu; - <i>raziščejo in sklepajo o vlogi in širšem pomenu filma v prelomnih družbenih gibanjih;</i> - <i>razumejo, in utemeljujejo odnos filma do avdiovizualne kulture.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - podprezentiranost žensk v vlogah režiserk in drugih vlogah v filmski ekipi doma in v tujini; - podprezentiranost ženskih likov in njihova stereotipna obravnava (Bechdel test); - družbeni pomen filma pri odpiranju prostora nevidnim in diskriminiranim družbenim skupinam na podlagi spola, spolne usmerjenosti (LGBTIQ), etnične pripadnosti, starost, socialno-ekonomskega statusa, prepričanje, vere ipd.; - <i>neposredna vloga filma v velikih družbenih gibanjih (30., 60., 80. leta);</i> - <i>družbeni pomen filma danes (v odnosu do avdiovizualne kulture).</i>
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo in presojujejo spremembe na področju filma in njegovega statusa ob pojavu novih tehnologij in digitalizacije – preučujejo nove recepcijske platforme; - poglobijo svoje znanje o razsežnostih in pomenu filmskih festivalov za recepcijo in distribucijo filmov; - razumejo nove oblike financiranja filmske produkcije in presojujejo njihove posledice; - <i>ob primeru razložijo nastajanje sodobnega svetovnega filma in presojujejo njegov pomen in težo v globalnem svetu;</i> - <i>razumejo vlogo in pomen evropskega filma za Evropsko unijo;</i> - <i>se seznanijo z mladimi nacionalnimi kinematografijami.</i> 	<p>Sodobna filmska produkcija</p> <ul style="list-style-type: none"> - film in nove tehnologije – novi načini produkcije in prikazovanje; - razmah dostopnosti filma – nove recepcijske platforme; - vpliv digitalizacije na razvoj filma; - oblike sodobne distribucije in vloga filmskih festivalov; - vpliv financiranja na filmske tematike in tip filmske produkcije; - povezanost produkcijskih stroškov in posameznih žanrov, stilov; - <i>razvoj svetovnega filma kot oblike globalne filmske kulture;</i> - <i>programi podpore filmu v Evropski uniji in Evropi nasplo;</i> - <i>preboji mladih nacionalnih kinematografij (danska, irska, avstrijska, romunska, južnokorejska, argentinska, filipinska, kitajska).</i>
<p>Dijakinje in dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - raziskujejo lastno aktivno vlogo – vlogo gledalca – pri sprejemanju filma ter se ob tem združujejo različne potekajoče procese ob sprejemanju filma: doživljanje, razumevanje, interpretiranje in vrednotena filmskega dela); - svoje doživljanje raziskujejo skozi kritičen premislek in se izrazijo v besedni, pisni ali filmski obliki; - spoznajo različne vrste obravnave/interpretacije filmskih del in se z eno preizkusijo esejski obliki; 	<p>Sprejemanje filma</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivna vloga gledalca pri razumevanju filma; - načini sprejemanja filma (doživljanje, razumevanje, interpretiranje, vrednotenje); - načini izražanja oz. kritičnega premisleka o filmu v besedni ali pisni obliki; - filmska kritika; - vrste obravnave filmskih del (vsebinska, formalna, formalno-vsebinska interpretacija); - aktivni ogled in refleksija filmov;

<ul style="list-style-type: none"> - na osnovi izbrane metodologije analizirajo filmsko delo; - se seznanijo z vlogo filmske kritike v sistemu filmske industrije; - razumejo pojav cinefilije in ga raziščejo v svojem okolju. 	<ul style="list-style-type: none"> - analiza filmskih del (estetska, tekstualna, tematska, pripovedna, slikovna, verifikacijska, stilistična in zgodovinska analiza); - vloga kritike v sistemu filmske industrije; - cinefilija (kinoklubi, festivali, revije).
--	---

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi izhajajo iz zapisanih ciljev in vsebin. Cilji in vsebine so zapisani splošno, dijaki pa jih bodo dosegali v različnem obsegu in na različnih taksonomskih stopnjah. Minimalni standardi znanj so zapisani **s poudarjenim tiskom**.

Dijakinje in dijaki:

- **pridobijo osnovno znanje iz teorija in zgodovine filma ter kinematografije;**
- **poznajo izbrane mejnike svetovne in slovenske filmske umetnosti;**
- **izbrano filmsko delo znajo razčleniti; prepoznajo in opredelijo osnovne pristope, stilistične posebnosti in žanrske značilnosti filmskega dela;**
- **razvijejo sposobnosti analize vsebine filmskega dela na osnovi izbrane metodologije;**
- **izkažejo poznavanje osnovnih pojmov filma kot izraznega sredstva, sposobnost samostojnega izbora in osnovne interpretacije različnih oblik filmskih izrazov in vsaj poskus sodelovanja in načrtovanja različnih možnosti filmskih stvaritev ali gledaliških uprizoritev;**
- izbrano filmsko delo znajo interpretirati, vrednotiti in so sposobni presoditi pomen filmske vsebine v širšem družbenem in zgodovinskem kontekstu, pri tem pa uporabljati in povezovati tudi znanja, pridobljena pri drugih strokovnih predmetih in delavnicah;
- znajo razložiti temeljne pojme filma kot kulturnega, medijskega in estetskega izraznega sredstva;
- razvijejo aktiven odnos do filma in interes za različne oblike filmskih izrazov, ki jih samostojno izbirajo in interpretirajo, ter oblikujejo pozitiven odnos do filmske kulture kot pomembnega dejavnika splošne razgledanosti;
- s pridobljenim znanjem in razčlenjevanjem delujejo in sodelujejo v filmskih in gledaliških ustvarjalnih delavnicah, si zamišljajo in načrtujejo različne možnosti filmskih ali gledaliških stvaritev;
- razvijejo sposobnosti analize tehničnih vidikov ter prikazovalnih možnosti filmskega dela;
- razložijo osnovne pristope, stilistične posebnosti in žanrske značilnosti, s katerimi filmi ustvarjajo pomen, izražajo stališča in vplivajo na čustva ter zavest;
- na podlagi izbranih kriterijev znajo izvesti formalno analizo filmskega dela;
- usposobljeni so za premislek in samostojno izražanje spoznanj o posameznih filmskih delih ter filmskih tematikah oziroma vsebinah;
- razumejo vlogo filma kot spodbude za neodvisno mišljenje, samorefleksijo in dovzetnost za drugačnost;
- zmorejo prepoznati ali si film prizadeva posredovati določene izkušnje oz. spoznanja, širiti informacije, raziskovati družbene probleme, ozaveščati, eksperimentirati s formalnimi določili.

5 DIDKTIČNA PRIPRORČILA

Učni sklop **zgodovina in teorija filma (210ur)** je skupaj s sklopom **zgodovina in teorija gledališča (210 ur)** enakovreden del predmeta **zgodovina in teorija gledališča in filma (420 ur)**. Oba učna sklopa se izvajata vsa štiri leta in načeloma ju poučujeta dva učitelja, ki izpolnjujeta zahtevana znanja izvajalcev posamičnega sklopa. Šola določi letni organizacijski vidik izvajanja predmeta, izvajanje posamičnega učnega sklopa je lahko vezano na šolsko polletje ali vključuje morebitne druge strnjene organizacijske oblike dela. Zaradi uporabe aktivnih oblik dela – ogledov filmskih ali gledaliških predstav ali filmskih in gledaliških odlomkov pri pouku – je smiselno, da organizacija pouka tako enega kot drugega sklopa poteka v okviru *blokur*.

V okviru sklopa zgodovina in teorija filma učitelj samostojno izbira posamezne učne vsebine in jih po potrebi prerazporeja ter tako uresničuje enega osnovnih dejavnikov poučevanja, tj. avtonomijo učitelja in izbirnosti v pristopih. Pouk načrtuje na različnih zahtevnostnih ravneh, ob tem spodbuja razmišljanje na višjem nivoju. Pri izbiri filmskega gradiva je avtonomen, prav tako pri izbiri učnih oblik in metod dela. Slediti mora temeljnim ciljem, sicer pa naj vsebine in izvedbo pouka prilagaja možnostim, okolju ter interesom dijakov.

Dijaki že ob vstopu v šolo premorejo določene izkušnje in zavest o filmski ustvarjalnosti, zato jih učitelj usmerja k povezovanju teoretičnega znanja s predhodnim vedenjem in spodbuja pri razvijanju filmskega razmišljanja, ki je pomembno za celovito humanistično razgledanost in ustvarjalnost. Pouk zgodovine in teorije filma se lahko izvaja v različnih učnih oblikah in ob uporabi raznovrstnih metod, ki lahko vključujejo tudi projektne dni in skupinsko poučevanje v povezavi z drugimi predmetnimi področji. Zaradi kompleksnosti filmske ustvarjalnosti je priporočljiv kombiniran pristop, ki enakovredno zajema tako obravnavo temeljnih elementov in splošnih določil filmskega izraza, načinov pripovedovanja ter zasnove pomena kakor tudi ključnih zgodovinskih poudarkov in razvojnih vidikov kinematografije. Prav tako sta dobrodošla obravnavo vseh nosilnih filmskih vrst (igranega, dokumentarnega, animiranega in eksperimentalnega filma) in konstruktivno osvetljevanje njihovih razlik, kar prispeva k razumevanju družbene in kulturne vloge filma v njegovi celovitosti.

Pri obravnavi posameznih filmskih del je priporočljiv problemski pristop, utemeljen na načelu ustvarjalnosti, v katerem dijaki prevzemajo vloge raziskovalcev. Z izbranimi problemi, vprašanji, dilemami, zagatami jih soočamo tako, da lahko postanejo njihovi raziskovalni izzivi. Tak pristop dijakom omogoča samostojno približevanje bistvenim dejavnikom izpostavljenega problema ter spodbuja raziskovanje in primerjavo filmskega dela in lastnega izkustva. Skozi izkustveno učenje dijaki prihajajo do rešitve oziroma individualne interpretacije dela.

Za poučevanje sklopa teorije in zgodovine filma je izjemno pomembno **celovito doživetje filma**. Zato si ob predvajanju in analizah posameznih filmskih odlomkov prizadevajmo tudi za ogled filmov v celoti. Pri samem pouku so v tem kontekstu nadvse primerni kratkometražni filmi (vseh vrst in zvrsti). Čeprav film postaja dostopen na vedno več načinov in na najrazličnejših platformah, je pomemben dejavnik prizadevanja za celovito razumevanje in polno doživljanje filma pristna filmska izkušnja ogleda v kinodvorani. Dijake pa spodbujamo tudi k samostojnim ogledom različnih tipov filmov v ustreznih pogojih (kino, gledališče, kulturni

dom). Priporočeno je, da si dijaki v sklopu vsakega šolskega leta skupinsko ali individualno ogledajo petnajst filmskih del. Poleg dostopa do kakovostnih filmskih vsebin je za uspešno samostojno delo dijakov nepogrešljiva ustrezna teoretska, strokovna in poljudna literatura, dosegljiva v šolski knjižnici in drugih zbirkah.

Za motiviranje samostojnega in izvirnega izražanja spoznanj, do katerih ob filmskih delih prihajajo dijaki, naj bo na voljo širok spekter možnosti njihove artikulacije. Dijaki lahko aktivno sodelujejo pri pouku na različne načine: z referati, seminarskimi, raziskovalnimi in projektnimi nalogami, z analizami izbranih filmskih segmentov, s predstavitvami lastnega doživetja ob filmih ipd. Dobrodošli so tudi medsebojni dialog, deljenje mnenj in kritično izražanje spoznanj. Ob tovrstnih dejavnostih se dijaki navajajo na samostojno in ustrezno uporabo različnih virov ter na aktivno in kritično iskanje ter vrednotenje bistvenih informacij. S tem razvijajo sposobnost samostojnega učenja in se pridobivajo izkušnje za čim bolj avtonomno delovanje.

Sklop zgodovina in teorija filma je sestavni del predmetnika filmske smeri, zato je strokovno upravičeno, da ga izvajamo v povezavi z vsebinami in cilji predmetnega sklopa filmsko ustvarjanje ter drugimi oblikami samostojnega in skupinskega dela (filmskoustvarjalne delavnice). Pri tem učitelj lahko izhaja iz filmskoteoretskih problemov ali filmskozgodovinskih vsebin, ki se konkretizirajo ob posameznih nalogah oziroma projektih.

Glede na to, da je predmet tudi del predmeta zgodovina in teorija gledališča in filma, je smiselno, da ga izvajamo tudi v povezavi z vsebinami in cilji predmetnega sklopa zgodovina in teorija gledališča. Učitelja posameznih sklopov naj v sodelovanju pripravita medsebojno nadgradnjo vsebin, ciljev in veščin. Dijaki lahko dejavno sodelujejo v gledaliških ustvarjalnih delavnicah, si zamišljajo in načrtujejo različne možnosti filmskih ali gledaliških stvaritev; raziskujejo lahko možnosti uprizoritvenega dogodka, filma, videa, performansa ter pomagajo stvaritev realizirati in arhivirati. Prav tako pa lahko sodelujejo v problemsko-kritični diskusiji in pri vrednotenju ustvarjenega dogodka ali dela.

Preverjanje in ocenjevanje

Pri preverjanju in ocenjevanju znanja naj učitelji upoštevajo naslednja priporočila:

- poučevanje, preverjanje in ocenjevanje so povezani in soodvisni;
- učitelj seznanja dijakinje in dijake z nameni pouka ter kriteriji uspešnosti za posamezne učne dosežke;
- učitelj zbira dokazila o znanju in veščinah dijakinj in dijakov, pri tem uporablja različne strategije in orodja;
- v procesih preverjanja učitelj nudi dijakinjam in dijakom učinkovito povratno informacijo o napredovanju in doseganju kriterijev uspešnosti;
- učitelj uporablja povratne informacije dijakinj in dijakov za prilagajanje procesov pouka in načrtovanje nadaljnjih korakov pri izvajanju delavnic;
- učitelj smiselno vključuje v procese preverjanja in ocenjevanja dijakinje in dijake, njihovo samooceno in oceno sošolcev (samovrednotenje in vrstniško vrednotenje) in to upošteva tudi pri oblikovanju končne ocene;
- učitelj uporablja tradicionalne (pisno, ustno vrednotenje, nastop) in sodobnejše oblike in načine vrednotenja znanja in veščin (mapa dosežkov, projektne naloge, poročila o dogodkih, predstavitev, izdelki dijakinj in dijakov, videoposnetki, debate, diskusije, okrogle mize itd.). Tako pri preverjanju kot pri ocenjevanju naj se upoštevajo znanje, razumevanje, uporaba znanja, analiza, sinteza in vrednotenje. Pisno preverjanje opravljamo z nalogami objektivnega

tipa, ki morajo pokrivati različne ravni zahtevnosti in naloge esejskega tipa, ki dijakom omogočajo kompleksnejše izražanje dojemanja filma.

Končna ocena pri predmetu zgodovina in teorija gledališča in filma je sinteza ocen obeh sklopov predmeta in je usklajena med učiteljema posameznih sklopov.

Medpredmetne povezave sklopa zgodovina in teorija filma z drugimi predmetnimi področji so nakazane že skozi zgodovinsko opredelitev filma kot »sedme umetnosti«, ki nakazuje njegovo povezovalno naravo, saj je filmski izraz kombinacija določil različnih umetnostnih panog. V svojih tematikah pa se filmska dela lotevajo tudi širokega spektra problemov in vprašanj, povezanih z družboslovnimi in humanističnimi vedami, z jezikoslovjem, pa tudi z naravoslovnimi in tehničnimi vedami. Zato prihaja pomen poučevanja filma še posebej do izraza pri interdisciplinarnem povezovanju. Skozi medpredmetno povezovanje zgodovine in teorije filma ter drugih predmetov lahko poglobimo poznavanje ključnih dejavnikov filma v vsej njegovi raznovrstnosti. Hkrati pa lahko skozi določila filmske pripovedi in medijske značilnosti učencu približamo sicer abstraktna znanja drugih učnih področij in ga zanje bolje motiviramo. Film je namreč nadvse primeren za številne kurikularne povezave in omogoča celo kombinacijo več učnih predmetov ob enem samem filmskem delu.

Predlagane medpredmetne povezave predstavljajo osnovo za razmislek. Predmet zgodovina in teorija filma pa ponuja številne možnosti njegove nadgradnje in kombiniranja znotraj pouka drugih predmetov v višjih letnikih ali pri izpeljavi obveznih izbirnih vsebin.

Slovenščina: filmske priredbe/adaptacije literarnih besedil so tudi v domači kinematografiji nadvse pomembna sestavina filmske ustvarjalnosti, zato lahko primerjava proznega, pesniškega ali dramskega izvirnika in njegove filmske priredbe dobrodošlo osvetli in dodatno pojasni nekatera bistvena določila tako posameznih književnih vrst kot tudi filmske umetnosti ter pogloblja razumevanje besednega oziroma avdiovizualnega sporočila. Obravnavati je mogoče tudi zasnovano pripovedi in narativna določila literarnih besedil in filmskih del.

Matematika: zlasti v novejšem času je nastala vrsta filmskih del, utemeljenih na matematičnih izhodiščih, od teorije števil, teorije kaosa, matematično vodene računalniške obdelave podatkov do numerologije oziroma filmov, ki se osredotočajo na matematične koncepte, kot so zlati rez, Fibonaccijevo zaporedje, šifriranje ipd.

Tuji jeziki: film lahko zelo prispeva pri slušnih vajah in razumevanju jezika. O njem lahko dijaki razpravljajo, ga opisujejo in analizirajo; lahko pa se urijo v prevajanju in medsebojno primerjajo prevode. Hkrati pa lahko pri pouku književnosti film (na soroden način kot pri slovenščini) osvetli določene umetnostne dosežke, ki so doživeli filmsko priredbo.

Športna vzgoja: tako igrani kakor dokumentarni film se ponaša z bogato filmografijo del, posvečenih različnim športom, športnikom ali zgodovinskim dosežkom v posameznih športnih disciplinah.

Zgodovina: film predstavlja sestavni del svetovnega zgodovinopisja, zato je lahko pomembno sredstvo za obravnavo izbranih zgodovinskih obdobij. Nadvse poučna in zgovorna je lahko primerjava dokumentarnih in uprizorjenih dogodkov iz različnih zgodovinskih obdobij; prav tako

pa interpretacija filmov, ki so nastali neposredno ob prelomnem dogajanju v novejši zgodovini.

Geografija: film je mogoče obravnavati kot rezultat regionalnega okolja, ki se odraža v njem, skozi vpliv zemljepisne pogojenosti; dokumentarni in potopisni filmi pa so lahko sredstvo spoznavanja različnih geografskih področij.

Biologija: predvsem dokumentarna ustvarjalnost ponuja bogat vpogled v območje naravoslovja in omogoča poglobljanje razumevanje njegovih fenomenov.

Kemija: navezava na dokumentarne in učne filme, ki obravnavajo določene kemijske procese in zgodovinske osebnosti, povezane z razvojem kemijske znanosti.

Fizika: za obravnavo s fizikalnega vidika so zanimava zlasti filmska dela, ki se intenzivno posvečajo fizikalnim znanstvenim spoznanjem in preučevanjem določenih elementov, s katerimi se ukvarjajo zlasti znanstvenofantastični filmi ali pa dokumentarna dela, posvečena fizikalni znanosti.

Psihologija: zasnova filmskih likov in njihove psihološke značilnosti predstavljajo primerno izhodišče za preučevanje in razumevanje duševnih procesov, vedenja posameznikov in njihovega odnosa do sebe in soljudi. Še posebej smiselna je obravnava del filmskega podžanra psihološke drame (oz. psihodrame), ki predstavlja pomemben segment specifičnega žanrskega snovanja. Dobrodošla pa je tudi obravnava mladinskih filmov, v katerih se odraža psihosocialna dinamika odraščanja in dozorevanja mladih.

Sociologija: obravnava družbeno aktualnih vprašanj, problemov in vidikov aktualnosti (pa tudi preteklosti) je eno ključnih področij filma. Dileme družbenih razlik, razrednih bojev, razlik v družbenih sistemih in načinu življenja omogočajo poglobljanja razumevanja tematik predmeta; neposredna vloga filma v velikih socialnih gibanjih in družbeni pomen filma v sedanjosti pa lahko nudita konkreten vpogled v aktualno družbeno dinamiko.

Filozofija: film je lahko izvrstno sredstvo za filozofsko razpravo ali interpretacijo določenega filozofskega problema. Še posebej primerna je izbira filmske podzvrsti »esejskega filma« oz. »filmskega eseja«, ki je že v osnovi pogosto strukturiran kot svojevrstna oblika refleksivnega filma.

Glasba: glasba je ena temeljnih sestavin filmske ustvarjalnosti, saj vpliva na ritem dogajanja, krepi dramatičnost situacij, predvsem pa vpliva na čustva gledalcev in poslušalcev. Zlasti v igranem (in še posebej žanrskem) filmu predstavlja pomemben dejavnik interpretacije dogajanja, vzbuja čustvenih reakcij, vzpostavljanja filmskega vzdušja in poudarja filmsko sporočilo. Posebno pozornost lahko namenimo filmski zvrsti glasbenih filmov (ali muzikalov), v katerih je glasba pomensko enakovredna filmski pripovedi. Obravnavamo pa lahko tudi filmska dela, posvečena velikanom klasične in popularne glasbe.

Likovna umetnost: film je tesno povezan z vrsto dejavnikov, ki izvirajo iz likovne umetnosti – od vidikov perspektive, kompozicije kadra ali prizora, razmerja svetlobe in senc, barvnih tonov do konkretnih izvedbenih ravni pri scenografiji, oblikovanju maske itn. Skozi perspektivo likovne umetnosti lahko obravnavamo tudi animirani film z njegovo izjemno razvejeno paleto

tehnik, pristopov in ustvarjalnih metod. Pomembno sestavino predstavljajo tudi (bodisi igrana ali dokumentarna) biografska dela o velikanih likovne umetnosti o okoliščinah njihovega snovanja in o njihovih estetikah.

Informatika: film v povezavi z informacijskimi znanostmi na eni strani omogoča poglobljeno premišljevanje znanstvenih dosežkov znotraj same vede, hkrati pa kot ustvarjalnost, tesno povezana z novimi tehnologijami in informacijskimi viri, spodbuja k njihovi kreativni in kritični rabi.

6 MATERIALNI POGOJI

Pouk je najbolj primerno izvajati v ustrezno opremljeni učilnici, v kateri je mogoča filmska projekcija z različnih nosilcev, hkrati pa imajo dijaki in učitelj možnost dostopa do interneta tudi med poukom.

Filme lahko gledamo v kinu ali v ustreznih šolskih prostorih. V ta namen uporabimo samo uradne izdaje filmov (digitalna kopija DCP, zgoščanka DVD, blue ray ipd.), ki imajo na hrbtni strani označenega lastnika avtorskih pravic oziroma založnika. Po navadi je to distributer filma za Slovenijo. Če bomo predvajali celoten film oziroma del filma, daljši od 3 minut, moramo o tem obvestiti lastnika materialnih avtorskih pravic (distributer tujega filma, producent domačega filma, TV) ter se z njim dogovoriti glede pogojev za predvajanje v razredni skupnosti, ki se pojmuje kot javno predvajanje.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Predmet	Izvajalec	Znanje izvajalcev s področja
<p>zgodovina in teorija gledališča in filma</p> <ul style="list-style-type: none"> • zgodovina in teorija gledališča • zgodovina in teorija filma 	<p>učitelj</p> <p>učitelj</p>	<ul style="list-style-type: none"> • visokošolskega izobraževanja dramaturgije, dramske igre, umetniške besede, gledališke režije, radijske režije, umetnosti giba, oblike govora, scenskega oblikovanja, slovenščine ali primerjalne književnosti • visokošolskega izobraževanja dramaturgije, filmske režije, televizijske režije, snemanja, montaže, scenaristike, produkcije , filmskih in televizijskih študij, medijskih komunikacij, fotografije, videa, novih medijev, umetnostne zgodovine, primerjalne književnosti, filozofije, sociologije, sociologije kulture, kulturologije (smer kulturne študije) ali komunikologije